

Tractar el dolor de llengua

«Facilitar l'accés a la llengua és com facilitar el padró. És una porta d'entrada al dret a tenir drets»

Fa gairebé vint anys que el filòleg Enric Larreula va compondre el sintagma "dolor de llengua" per titular un assaig sobre la substitució lingüística de la nostra llengua minoritzada. La significativa relació d'aquest conjunt de mots m'ha ressonat sempre.

Dolor de llengua. Patiment emocional vinculat a parlar una llengua minoritzada, perseguida, i en molts àmbits estigmatitzada. Vinculat a parlar-la i a defensar poder-ho fer, un esgotament amb conseqüències personals que sovint contribueixen a minoritzar-la més, com aborden des de la psicologia conductual Ferran Suay i Gemma Sanginés a *Sortir de l'armari lingüístic*. Manllevo els mots, ara que parlar-ne crispa tant el debat, i ho faig per posar atenció en tres dolors de llengua que s'aguditzen: el de l'exclusió, no tenir dret ni tan sols a accedir-hi; el de l'estancament i davallada en la normalització; i l'avenç de l'imperialisme lingüístic en detriment de la riquesa de la diversitat i pluralitat de parles.

El dolor sempre cal escoltar-lo. I atendre'l. No fer-ho és negligència, o fins i tot temeritat. En moments de crisi sempre hi ha el perill d'abandonar alguns béns comuns amb el pretext que hi ha altres béns prioritaris, però com que aquesta elecció no es decideix mai des de baix ni comptant amb la majoria, sempre cal preguntar-se quins interessos s'amaguen rere qualsevol ordre de prioritats imposat. Discernir a qui perjudica i a qui beneficia ajuda a ubicar-se, i convida a posicionar-se.

Sostenir que ara no toca preocupar-se per fer accessible la llengua catalana a tothom ni toca defensar els drets lingüístics dels parlants, o dels oients, és del tot inversemblant. Precisament en temps de crisi, que és quan més risc hi ha d'augmentar les desigualtats entre la població, i com més perill hi ha que el populisme de dretes avanci, precisament ara deixarem d'afavorir un major domini de les llengües? Sabent com sabem que aquest major domini millora la inclusió i la igualtat d'oportunitats, deixarem de promoure l'accés a la llengua catalana, molt més inaccessible que la castellana per la seva condició de llengua minoritzada malgrat la seva oficialitat? A qui li interessa seguir minoritzant la llengua i seguir-la fent inaccessible? Qui busca posar-ho difícil a un sector poblacional i mantenir-lo en condicions d'exclusió? A qui beneficia consolidar desconeixements incapacitants? I en clau de convivència i cohesió, cal preguntar-se molt sincerament qui promou i es beneficia de mantenir la distància lingüística entre comunitats de diferents orígens i anys d'estada als nostres barris, perpetuant i estigmatitzant la seva identificació com a forans desarrelats.

Facilitar l'accés a la llengua és com facilitar el padró. És una porta d'entrada al dret a tenir drets. És una capacitat imprescindible per avançar en l'empoderament ciutadà, en la socialització i en la llibertat d'escollir llengua, permet el sentit de pertinença i obre camí d'apropament a la cultura del país. I tal com recollia la Llei catalana d'acollida, les administracions públiques han de posar a l'abast de totes les persones facilitats per adquirir aquesta capacitat vital. Al contrari del que sovint se'ns vol fer creure, tancar la porta a aquest accés amaga un classisme excloent gens propi d'una societat progressista.

D'aquest classisme excloent que no facilita l'accés al català, disfressant-se de paternalisme protector i educat en parla sovint Puri Pinto, autora d'*Amb Q de formatge*. Capacitar tothom en el domini igualitari de les dues llengües oficials a Catalunya, a més de ser una eina per combatre desigualtats, és l'única manera de garantir el dret a ser respectat en parlar-les, i de consolidar sense excuses l'ús vehicular del català. Si ens entenem amb les dues, la llibertat augmenta. A qui li interessa que això no passi? El sociolingüista Juan Carlos Moreno

Cabrera dona moltes claus per entendre-ho a *Los dominios del español. Guia del imperialismo lingüístico panhispánico*.

Acabo citant el record de la coordinació estatal del Moviment d'Objecció de Consciència, als vuitanta, amb trobades presencials on fluïen les llengües diverses sense estigmatitzacions ni imposicions. En aquell context de lluita per la llibertat, respectar la parla d'uns i altres venia inclòs dins l'antiimperialisme militant, no s'oblidava la persecució patida durant el franquisme i es practicava l'esforç d'entendre's. Sense prejudicis pejoratius la capacitat d'aprendre idiomes augmenta. Sense prepotència, la fórmula d'assegurar a tothom l'accés al català, la llengua minoritzada, i al castellà, la llengua dominant, funciona per garantir la llibertat i la no coacció en la decisió d'escollir amb quin idioma volem expressar-nos. I en un context plurilingüe en què és impossible que tothom domini tots els idiomes que conviuen al país - a Catalunya ja superem les 300 llengües parlades - promoure la sensibilització envers la diversitat lingüística enforteix la cohesió social.